

Pólya Zsombor olvasata

Urbantsok Tímea

Pólya Zsombor őszinte, mániákus és ön-reflexív művész. Őszinte, mert beismeri, ha valami nem sikerül. Nyáron a Szikra Képzőművészeti Bemutatóteremben rendezett *Mérés* című kiállítása jogosan kaphatta volna akár az „Önvallomás” címet is.

A tárlaton tudatosan fal mögé rejtett *Kilóim hazugságában* szembenéz önmagával: 2011-ben ugyanis fogyókúrába fogott. Kezdő súlyát, a 133 kilogrammot felfestette feketével egy vászonra. Az volt a terve, hogy ha fogy, akkor fehéret, ha hízik, akkor feketét kever a festékbe, így a kép folyamatosan szürkül és világosodik. Egy ideig fogyott, majd ez

abbamaradt, de ő ezután még egy hónapra keresztül kisebb számokat festett világosszürkével, tehát becsapta magát, majd a *Verziók* (2012) című lakáskiállításán bevallotta az önáltatást – ekkor lett hiteles a mű.

Állandó egészségésítési és dokumentációs mánia is hajtja, amely például *Készlet* (2018–19) című munkáján tapasztalható: ebben Dunaujváros teljes, tehát múzeumi és köztéri műtárgyállományát mérte fel, illetve dokumentálta. Később a képeket dobozba helyezte, így hordozható kiállítást, vagyis a *Készletdoboz* (2019) című művet hozva létre.

Pólya Zsombor: *Öröm Hommage*, 2020 május 2., vegyes technika: akció, fotódokumentáció: Lázár Eszter, Fiala Képzőművészek Stúdiója Alapítvány – a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával, 40 x 30 cm, giclée print, dibondra kasírozva, 1/10 / HUNGART © 2021

De van olyan is, amikor csak felkapja a kíváncsiság szele, mégpedig annyira, hogy utána huszonnégy órán át egyetlen vonalat húz. Ennek eredménye a *Ceruzaméter statisztika* (2010) címet kapta. Kíváncsi volt, mekkora távot lehet egyetlen ceruzabéllel rajzolni. 3455 métert.

Úgy tűnik, saját meditációs tevékenységeket talál ki, a slow mozgalom pártolójának is tekinthetnénk, de a Ludwig Múzeum *Lassú élet. Radikális hétköznapok* című tárlatának kiállítói között is szerepelhetett volna.

Elszántóságát látványosan bizonyítja *Vonalkázás* című munkája is. A Magyar Képzőművészeti Egyetem előtt 2009-ben OKJ-s tanfolyamra járt, ahol egyik tanára javasolta, hogy rajzkészsége fejlesztése érdekében minden nap töltsön ki vonalkákkal egy huszonöt négyzetcentiméteres területet úgy, hogy a vonalak egyáltalán ne fedjék egymást, hanem a lehető legprecízebben illeszkedjenek egymás mellé. Megfogadta a tanácsot, és azóta, lassan tizenkét éve, ezzel az önarchiváló, naplószerű gesztussal gyakorol minden nap. Az optimális végeredmény egy tökéletesen egytónusú négyzet lenne, amely még egyszer sem jött össze. Szokásokat transzformál, látta, értkel át, és ami talán a legfontosabb: mániáit nem fogja vissza. Számára a műalkotás reakció, vagy kevésbé szofisztikáltan: sérződés. Mindig sebesen, kifinomult reflexekkel reagál a történésekre, ahogy azt *Rongált Rubik* című műve esetében is láthatjuk: Pólya a Rubik-kocka variációit kirakta egy síkfelületre azokból a kerámiamozaikokból, amelyeket nagyapjától, az elsősorban muráliákat készítő festőművésztől, Pólya Józseftől örökölt. 2014-ben a variációkat egy belvárosi klubba vitte, ahol megígérték, hogy kiállítják, ezt követően azonban műve sokáig a raktárban tengődött. Majd amikor a klub helyén egy bár nyílt, néhány barátjával felszöktek a raktárba megnézni, mi lehet vele. A földön találták, rajta egy asztal és két szék. Pólya kissé megrökönyödött, de később a rongált műből és egy ép, falra helyezett másolatából kiállítást hozott létre, és feltette az Arthur C. Danto óta oly sokat pedzegetett kérdést: mi műtárgy?

Art Marketing című akciójával is gyorsan, még helyben hallatta kritikáját. Fényképeken rögzítette a 2017-es Art Market Budapest minden egyes műalkotását, és készített egy plakátot, amelyen az összes munka egymás mellett látható. Ezzel szemléltette a felhozatal egységét, és azt, hogy mennyire nem marandó élmény egy olyan kiállítás, amely teljes mértékben az eladhatóság követelményének próbál megfelelni. A plakátot 2018-ban, a következő Art Marketen ki is állította a Fiala Fotóművészek Stúdiójának (FFS) standján egy promotáló tábla kíséretében, amelyen Pólya jelezte, mire fogja költeni az esetlegesen befolyó összeget. Kérése ellenére a megnyitón egy acélszéket talált a tábla előtt. Mivel a Johannesburgi Művészeti Galéria standja üresen állt, gyorsan úgy döntött, inkább oda helyezi át.

Bőven akadnak más, az *Art Marketing*-hez hasonló, a műtárgypiac működését kritizáló alkotásai: például a címéhez hű *Képkimérés* (2017–19). Pólya ekkor épp egy kereskedelmi galéria által kiírt karácsonyi vásárra pályázott. A pályázat harmadik fordulójában felhívta a tulajdonos, hogy megbeszéljék a művek árát, elsőként a *Kilóim hazugságát*. A festmény szélességét és hosszúságát adták össze, majd ezt felszorozták 550 Ft-tal, mert Pólya pályakezdőnek számított – befutott művésznél ez magasabb szám lett volna. A galerista a telefonbeszélgetés

közben szembesült azzal, hogy az alkotó háromnegyed évig minden nap festette ezt a képet, így ezután inkább a hiperrealista festmény kategóriába sorolta, és 900 Ft-tal szorozta fel, de így sem közelítette meg a művész által javasolt összeget. Pólya erre az esetre reflektált a *Képkimérés*rel: négyzetárcsokra osztotta fel a vásznat, az összes négyzet közepén szerepelt egy szám, amely jelezte, hogy mennyit ér az adott felület. Összesen hat festményt készített. A művész egy alkotói napja 20 Ft-ot ér, így az első hónap négyzetei 620 Ft-ba

kerülnek, hiszen harmincegy nap alatt készült el velük. A második hónap képére ezen elv alapján 1220 Ft került, és így tovább. Bárki kivághat egy sniccerrel a megfelelő összeg megfizetése ellenében a festményből, még a műgyűjtéshez korántsem elegendő büdzsével rendelkező művészetkedvelő is. Izgalmas felvetés: tekinthető-e önmegsemmisítőnek ez a mű úgy, hogy valójában a látogatók semmisítik meg? Abban az értelemben mindenképp öndestruktív, hogy elfogyasztására a művész maga szólítja fel a befogadót.

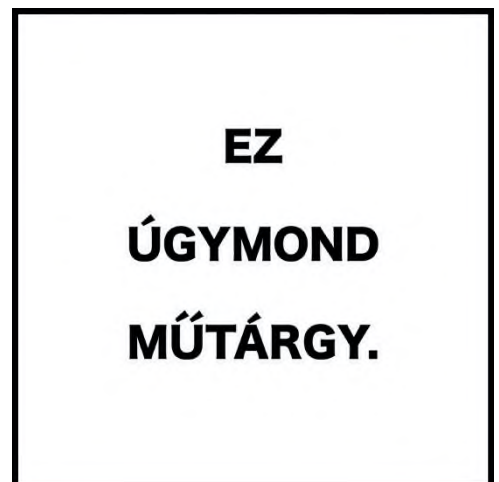

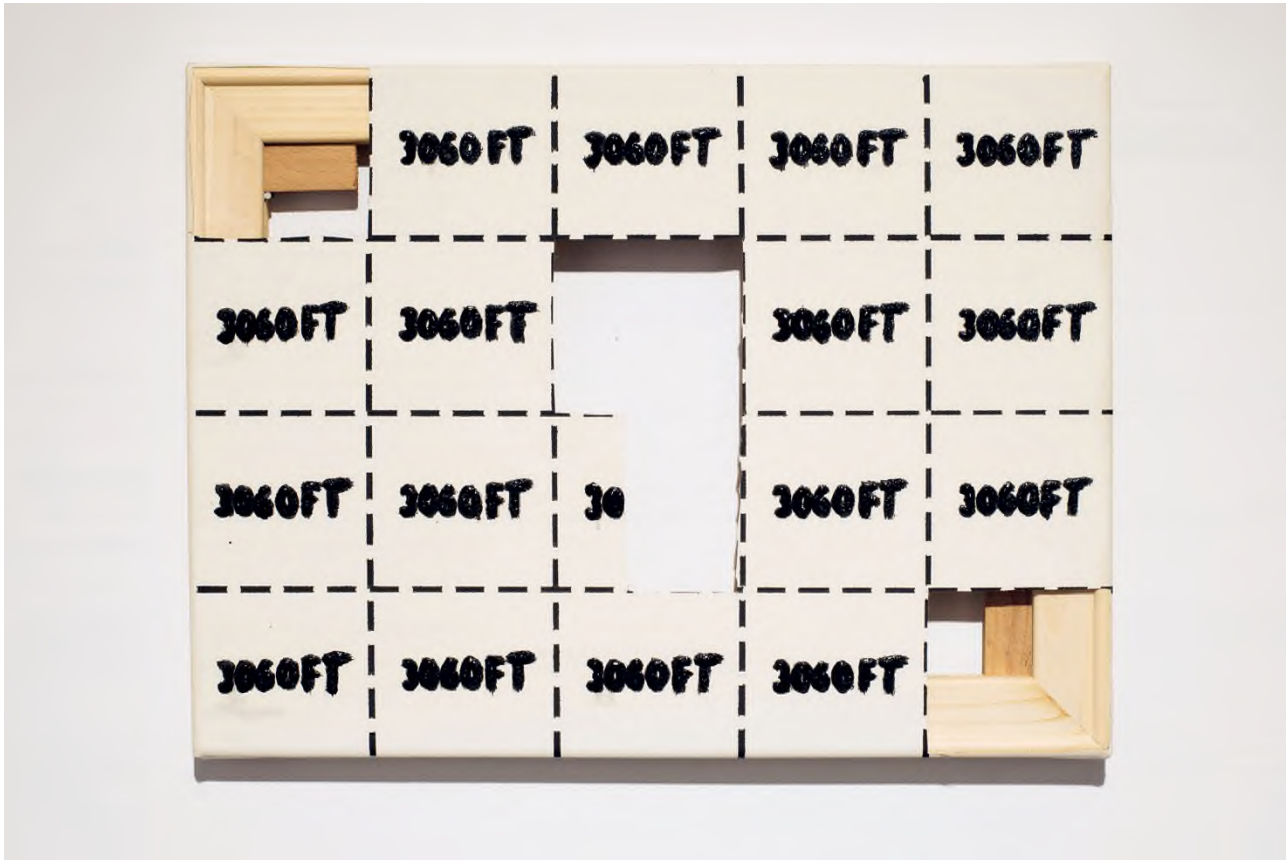
Pólya Zsombor: *Kilóim hazugsága*, 2011–2012, olaj, vászon, 70 × 100 cm / HUNGART © 2021

Pólya Zsombor: *Art Marketing*, 2017–2019, vegyes technika, videó: Istvánkó Bea / HUNGART © 2021

Pólya Zsombor: *Ez úgymond műtárgy.*, 2014, digitális print, matrica, 8 × 8 cm / HUNGART © 2021

Pólya Zsombor: *Képkimérés V. hónap*, 2017–2019, olaj, vászon, 30 × 40 cm, magányűjtemény / HUNGART © 2021

Pólya nem nyíltan támadja a műkereskedelmet, szemére hányva annak megkérdőjelezhető elemeit, inkább tényszerűen feltárja mechanizmusait. Azért felmerült benne a kérdés, hogy mindezek után vállalkozik-e majd képviselőre kereskedelmi galéria. Láss csodát, 2021 nyara óta a Szikra Képzőművészeti Bemutatóteremhez tartozik. Kérdés, hogy ha galériájával kapcsolatban adódna megkérdőjelezhető szituáció, akkor Pólya ebben az erős egymásrautaltságban is alkalmazná-e szokásos kritikai stratégiáit.

Egyik legprovokatívabb műve a *Műleírás* (2017), amely a művészeti világ elemző megközelítése. Itt saját alkotásaival meg egyező méretben csupán azok leírásait helyezte el a kiállítóterben. Ez egyszerre demonstrálja a konceptualizmus alapvetését, miszerint egy terv, egy elképzelés is értékelhető műalkotásként, de közben –

amennyiben ironikus olvasatát nézzük – felülvizsgálja a kortárs képzőművészet azon általános problémáját is, hogy lassan a belemagyarázó leírások átveszik a hatalmat a vizualitás felett.

Elkerülhetetlen kérdés intézménykritikája kapcsán, hogy mennyire fogad el állami, például MMA-s pénzeket. Tiltakozó gesztusként elutasítja, vagy inkább elfogadja, és belülről bomlasztja a rendszert? Persze, ez az *Öröm Hommage* című 2020-as köztéri akciójának történetét ismerve nem lehet kérdés. Az MMA- és Műcsarnok-kritikus munkát egy fiatal alkotóknak szóló pályázat alkalmával megvásárolta az MMA, s ezután az adásvételi szerződés is a mű részévé vált. Pólya leginkább így, egy csavarral fogad el pénzt olyan helyekről, amelyek szemléletmódjával nem szimpatizál.

Okos művész, mert precízen átgondolja a helyzeteket, és nem csak művészeti területen. Már képzősként is „out of the box” gondolkodott: egy művészettörténet-vizsgán, amikor feladatként Robert Rauschenberg művészetét húzta, megírta az elvárt esszét, majd kiradírozta az egészet, pont ahogy egykor Rauschenberg is kiradírozta Willem de Kooning rajzát.¹

Pólya képtelen hanyagolni a művészettörténeti előzményeket. Mind megtanuljuk, hogy melyik művészeti álláspont mikor keletkezett, hogyan cáfolt egy korábbi felfogást, amely ezáltal elméleti szinten elérvénytelenedett. Sokszor ezt a korábbi mégsem felejtjük el, a gyakorlatban folyton visszatérünk hozzá. Pólya azonban komolyan veszi az új művészetelméleti állításokat, megismerve őket nem lép túl rajtuk, sőt, bennük él.

Életét is neokonceptuálisan éli, megalakított szabályrendszeren belül, amelyben állandóan kiskapukat kreál. Egyszer hozzákerült egy hűtőajtó, amelyről észébe jutott gyermekkori, színes formákból álló mágnesesjáték-készlete. A piros négyzet kiválasztásával és egy mozdulattal készült el a *Szuprematizmus a XII. kerületben*. De említhetném a 2018-ban a Légó Galériában megrendezett *Koncepció tágítást*², amelynek keretében hirtelenkiállítást és hirtelenmegnyitót tartott, mert egy érdeklődő szeretett volna egy négyzetet a *Képkimérésből*. Abból viszont – a szabály szerint – csak kiállításon lehet vásárolni, így hát azon nyomban létre kellett hozni egy kiállítást. Pólya nem választja le az életről a művészet szféráját, egynek tekinti a kettőt. Lehet, hogy ez a gondolkodásmód a Joseph Beuys-hoz hasonlóan mindig mellényben járó művészek sajátossága?

McLuhan is the Message (Az üzenet: McLuhan) című régebbi, 2011-es, Fehér Áronnal közösen kitervelt munkájából is fény derül arra, hogy Pólya tisztában van a művészetelmélettel, a médiaelmélettel, és az efféle megközelítéseket nemcsak hangzatos magyarázatként helyezi alkotásai mellé, hanem ki is próbálja őket a gyakorlatban; egy-egy művét akár ezek működésére építi fel, mint a *McLuhan* esetében is. A 20. századi médiateoretikus elmélete alapján a televízió hűvös médium, mert rossz minőségű képet közvetít. Forró médium azonban a fotográfia és a mozgófilm, mert az celluloidra készül, és így majdnem tökéletes. A két alkotó ezzel a felvétellel foglalkozott Woody Allen *Annie Hall* című filmjét használva, mert abban maga McLuhan is szerepel. Ugyan mozifilmről, így forró médiumról van szó, de amikor felkerült a YouTube-ra hűvös médiummá vált a minőségromlás által. Pólyáék analóg technikával lefotózták a képernyőt, tehát újra forró médiumot használtak. Ezután kinyomtatták a képeket, így váltogatva a médiumok forró és hűvös minőségeit. A nyomtatást

Pólya Zsombor: *Szuprematizmus a XII. kerületben*, 2011, vegyes technika, 80 × 70 cm / HUNGART © 2021

addig ismételték, amíg a patron bírta, a „tökéletestől” a „láthatatlan” képig. Pólya Zsombor folyton kutat, de nem úgy, hogy kiválaszt egy témát, inkább szembejönnek vele jelenségek, amiket nyomokként, tudatosabban kezd követni. Ezt példázza a *Talált szobor* (amelylyel az intermédia szakra felvételizett) története is: a 61-es villamoson talált egy Károlyi Mihály-büszttöt, majd kiplakátolta a villamos vonalán, hogy keresi a szobor tulajdonosát. Csak egy bácsi jelentkezett, hogy a figura hasonlít a nagypapájára, úgyhogy megvanné a szobrot 750 Ft-ért.

Végül Pólya a büszttöt a Nemzeti Múzeumnak adományozta. De ez előtt még

egy említendő eseményre került sor: unokatestvére szalagavatóján, a Károlyi Mihály Gimnáziumban megtalálta a szobrot. Illetve ugyanannak a szobornak egy másik példányát; így derült ki, hogy az alkotó Englert Judit.

Pólya Zsombor kényszeresen cselekszik. Mániákus, mint mindenki más. Ám míg a rá jellemző cél nélküli küzdés látványos tevékenység, mi, a legtöbben, próbáljuk ezt elrejtetni, elnézni felette. Ő őszintébb. Számunkra is előnyös, hogy ilyen nyíltan teszi mindezt helyettünk – könnyű vele azonosulni, plusz önreflexióra sarkall.

¹ Robert Rauschenberg korai munkája, az *Erased de Kooning Drawing (Kirádirózott De Kooning-rajz, 1953)* ma a San Francisco Museum of Modern Art gyűjteményében látható. ² A *Koncepció tágítás* kiállítást Don Tamás nyitotta meg a Légó Galériában, 2018. december 21-én. A megnyitó online megtekinthető: youtube.com/watch?v=05x_r7rL0sE